

ІНТЕРНЕТ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОЛЬКЛОРУ

Красиков М.М.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Інтернет майже з самого початку його виникнення став сприйматися фольклористами і звичайними користувачами як безцінне (і бездонне) джерело фольклору. На численних міжнародних конференціях і конгресах фольклористів неодноразово йшлося про різні аспекти поширення фольклору в Інтернеті і створення власне Інтернет-фольклору. На пострадянському просторі одними з перших книг, які були присвячені цій проблематиці, стали збірники статей «Folk-art-net: новые горизонты творчества» (М.: ГРЦРФ, 2007) та «Интернет и фольклор» (М.: ГРЦРФ, 2009). В останньому була опублікована наша стаття «Интернет как парта (Студенческая эпиграфика в сети)». Однак таке багатозарове явище як фольклор в Інтернеті потребує ще не одного дослідження. Структурувати наявний фольклор в Інтернеті можна таким чином:

1. Традиційний фольклор, що розміщується на спеціальних сайтах або поширюється окремими збирачами та науковими і просвітницькими інституціями (включаючи відскановані видання фольклорно-етнографічної класики).

2. Фольклор субкультур, що виникли у доінтернетну добу і функціонують у «реалі» (армійська, тюремна, студентська, спортивна, рольовиків тощо).

3. Фольклор субкультур, що існують виключно в Інтернеті.

4. Фольклор, що поширюється внаслідок запитів (іноді – провокацій) фольклористів.

5. Фольклор, що спонтанно народжується у процесі спілкування в Інтернеті.

Ми хотіли б звернути увагу на останню позицію, оскільки у попередніх розвідках про це майже не йшлося. Наприклад, відомо, що народні назви пам'ятників завжди виникали лише з часом, коли люди вже до них трохи звикли і визначилися зі своїм сприйняттям даних об'єктів. Наприклад, назва «Пятеро вышли из ломбарда» или «Пятеро несут холодильник» («Пятеро тырят холодильник из ломбарда») виникла далеко не одразу після встановлення у Харкові у 1967 р. помпезного монумента на честь проголошення Радянської влади в Україні. Але коли на місці цього пам'ятника лише планували поставити новий (на честь незалежності України) і зображення його з'явилося в Інтернеті, одразу виникла назва, яку знає сьогодні майже кожен харків'янин — «Баба (девочка) на шару». Аналогічну ситуацію ми спостерігали восени 2016 р., коли з'явився проект колони на майдані Свободи, який жваво обговорювався саме в Інтернеті і був охрещений «Одороблом». Таке явище, коли об'єкта ще не існує у міському просторі, а назва вже є, ми називаємо віртуальним топонімом (найчастіше це урбаноніми). Отже, Інтернет сьогодні створює принципово нові можливості для виникнення і розповсюдження новітнього фольклору, оскільки комунікативні зв'язки сучасної людини мають переважно характер не безпосередніх контактів, а віртуальних.